

คณะศรัทธา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถามตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ไม่เอ่ยชื่อเลย ครูบาอาจารย์เราตรวจสอบได้หมด เพราะอะไร เพราะเวลาภาวนาไปนะ พอเราเริ่มภาวนาไป วิญญาณในขั้น ๕ กับวิญญาณในปัจจุสมุปบาท

วิญญาณในขั้น ๕ โสตวิญญาณ วิญญาณในขั้น ๕ แล้ววิญญาณในขั้น ๕ มันมีโดยปุณฺชนทุกคนมีหมด

วิญญาณในปัจจุสมุปบาทมันเป็นปฏิสนธิจิต เราบอกวิญญาณเกิดตายกับวิญญาณรับรู้มันคนละอัน แล้วเวลาภาวนา เราไปถึงตรงนั้นพอดี แล้วมันเป็นอย่างนั้นปั๊บ ก็ไปถามอาจารย์จวน อาจารย์จวนตอบโชะๆๆ เละนะ เราก็จับไว้แล้วเวลารวมที่บ้านเราก็ไปถามพระเง “วิญญาณในขั้น ๕ กับวิญญาณในปัจจุสมุปบาทอันเดียวกันหรือเปล่าครับ”

“อย่ามาถามอย่างนี้ละ อย่างนี้สับสนประมาทกันนะ”

โธ้ย! เวรกรรม มันฟ้องเลยว่าองค์นี้ไม่มีภูมิ ถ้าองค์ที่มีภูมินะ ครูบาอาจารย์นี้ละ เหมือนกับเราเป็นพ่อเป็นแม่คน ถ้าลูกเราไปทำงานมีผลงานมาเสนอพ่อแม่ พ่อแม่จะดีใจไหม พ่อแม่ทุกคนอยากจะให้ลูกทำงานเป็น อยากให้ลูกมีผลงานเข้ามา แล้วลูกเอาผลงานมาเสนอ โธ้ย! มันจะชื่นใจนะ

ไอนี้บอกว่า “อย่างนี้อย่ามาลองภูมินะ” มันใช้ไม่ได้ มันเป็นกิเลสใจ มันวัดได้ง่ายๆ เละเวลาไปตั้งปัญหาถาม เวลาเห็นมีพระมาหาเยอะเยอะมากเลย พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย เออ! ไม่เป็นไรหั่นก็หั่น ให้เขาพูดจนจบ เพราะฟังมาตั้งแต่ต้นมาจนจบไม่มีอะไรเลย ธรรมะสาธุการณะคือจำของพระพุทฺธเจ้ามา อธิบายได้หมด พูดได้ จ้อยๆๆ เละนะ แต่ฟังแล้วรู้หมดเลยว่ี่ธรรมะสาธุการณะเพราะมันเป็นสัญญา มันไม่มีนะ

ธรรมชาติมันจะมีสูงมีต่ำ มีหนักมีเบา หลวงตาจะพูดประจำ มีหนักมีเบา เวลาหนักต้องหนัก เวลาเบาคงเบา มันจะเบาเฉยๆ ไป อย่างเช่นเราอยู่ปกติเป็นมารยาทสังคม โอ๊ย! ผู้ดีกันหมดเลย พูดคำหนักไม่ได้เลย แล้วหลวงตาท่านบอก แล้วเวลานักล่ะ

ทำอาหาร เวลาสุก เวลาเราทำอาหารยังมีหนักมีเบา ยังต้องเติมน้ำปลา ต้องเติมอะไรให้รสชาติมันได้คงที่ นี่ใส่อะไรก็ได้ เสียมารยาท ใส่อะไรก็ได้ไม่ได้ อาหารเป็นอาหารได้อย่างไร ธรรมชาติเหมือนกัน เวลาพูดถึงจุดที่มันจำเป็น โสคาบันเป็นอย่างไรร

มารนิพพานทั้งนั้นนะ เพราะอะไร เพราะไปฟังครูบาอาจารย์พูดแล้วก็เออตาม แล้วมาหาเรา ไครมาหากี้แล้วแต่ เราจะพูดประจำ “ให้เข้าไปหาหลวงตาแล้วถามท่านสิ”

“ไปแล้วค่ะ”

“ไปที่ไหน”

“ไปที่ศาลาค่ะ”

“แล้วทำอะไร”

“ก็ตั้งจิตถามค่ะ”

“แล้วท่านก็เทศน์ตอบมา”

จบแล้ว

จะเป็นอย่างนี้ทั้งหมด ไม่กล้า ไม่กล้าหอรอก ถ้าเข้าไปกล้า ถ้ากล้า เหมือนกับเราไปหาหมอ เราเอาอาการไข้เข้าไป หมอจะวินิจฉัยได้หมดเลย แต่เราว่าเรามีอาการไข้ เราก็เดินเฉียดเข้าไป แล้วก็ผ่านโรงพยาบาลมา ก็บอกนี่หายแล้ว

พออย่างนั้นปั๊บ เวลาหลวงตาท่านถึงบอกใจ บอกว่า ถ้าเข้าไปหามันจะเป็นอย่างไร มันจะรู้ตรงที่ว่าตรงหนักตรงเบา

คนทำอาหารไม่เป็นก็คือคนทำอาหารไม่เป็นวันยังค่ำ คนทำอาหารเป็นอยู่ที่ไหนมันก็ทำอาหารเป็น คนว่ายนน้ำเป็น ผลักตักน้ำ มันเอาตัวรอดทันทีเลย จะบอกว่าเคยเป็นแล้ว ลืมแล้ว

เป็นไปได้ คนว่ายน้ำเป็นจะอยู่ที่ไหน ผลักมันตกน้ำสิ มันต้องเอาตัวรอดได้ตลอด ถ้าภาวนาเป็นแล้วนะ ถามอย่างไร ถามเมื่อไหร่ ต้องตอบได้หมด มันเป็นเรื่องง่าย

หลวงตาท่านพูด มันเป็นเรื่องง่ายนะ มันไม่ใช่เป็นความจำ

ถ้าเป็นความจำ อย่างเช่นศึกษามาเรียนมา มันจำมามันอาจจะเลอะเลือนได้ แต่เรื่องง่ายที่ท่านพูดคำนี้เราเป็นห่วงมากเลย เป็นห่วงว่าเวลาท่านล่วงไปแล้ว ท่านบอกว่า เราผลอ เราลืม อะไรนี่นะ ฝ่ายที่โจมตีจะบอกตลอด

ไอ้ผลอ ไอ้ลืม อะไรนี่มันเป็นสัญญา มันเป็นขั้น ๕ นี่ไง ขั้น ๕ ที่ว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นเปลือก แต่ถ้ามันเป็นจิต จิตปฏิสนธิ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณ มันเป็นปัจจัยการ มันเป็นพลังงานเฉยๆ ถ้าจิตมันสงบ สมมุติว่าเวลาปกติของเรา ระหว่างพลังงาน ที่เราพูดว่าพลังงาน ตัวปฏิกิจสมบูรณ์พลังงาน แล้วพลังงานโดยอวิชชาด้วย แล้วพลังงานเฉยๆ มันจะใช้งานเองไม่ได้ มันต้องผ่านมาที่สัญญาข้อมูล สังขารปรุงแต่ง แล้วเราอยู่กันตรงนี้ ทีนี้มันก็ฟุ้งซ่านตลอดเวลา เรากำหนดพุทโธหรืออะไรก็ได้แล้วแต่ มันจะสงบเข้ามา มันจะผ่านตรงนี้เข้าไปอยู่ที่พลังงานตัวนี้ มันถึงเป็นสมาธิได้ไง นี่ไง สมาธิตัวนี้ไง เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิต กิเลสมันอยู่ที่พลังงาน ต้องแก้กันที่พลังงานนี้ไง ไม่ได้ไปแก้ที่นามรูป เกิดดับๆ

เกิดดับมันเงา อาการของใจไม่ใช่ใจ ตัวใจเป็นตัวใจนะ อาการของใจมันเป็นอาการของใจนะ แต่เรานี้อาการกับใจอยู่ด้วยกัน เพราะเราอยู่ด้วยร่างกาย ด้วยเงาดูด้วย มันก็คิดกันออกไป ถ้ามันผ่านเข้ามานะ ถ้าผ่านเข้ามาโดยสมณะ กำหนดพุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ เข้าถึงสมาธิมันก็เข้ามาได้แค่นี้ มันไม่เห็นหรอก เพราะมันเหมือนเราสาวหรือเราจะซักโยอะไรมันก็ต่อเนื่องต่อกัน

แต่ถ้าขณะที่วิปัสสนาไปจนเห็นจิตเห็นอาการของจิต คือจิตมันเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม วิปัสสนาเกิดตรงนี้ ไอ้ที่เขาบอกว่า “วิปัสสนาๆ นะ พุทโธมันเป็นสมณะ ไม่มีปัญญา ต้องวิปัสสนาเห็นนามรูป ถึงได้วิปัสสนา”... ไร้สาระ ไร้สาระสิ้นดีเลย มันเป็นเรื่องธรรมดา มันวิปัสสนาอะไร

วิปัสสนามันต้องมีการโต้แย้ง ต้องมีการหาเหตุผล ที่ว่าจิตจืดๆ จิตต้องเห็นอาการของจิต หลวงปู่คุณูปคุณูปอย่างนี้ จิต จิตจืดจืดเห็นอาการของจิต ไม่ใช่จิตเฉยๆ ไม่ใช่ ไม่ใช่หรอก

จิตเห็นอาการของจิตแล้วพิจารณาจนมันทำลายกัน การที่ทำลาย โสดาบันเกิดตรงนี้ เพราะอะไร เพราะมันทำลายรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชั้น ๕ ใจ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข ทุกขไม่ใช่ชั้น ๕ ความคิดนี้ไม่ใช่เรา ความคิดที่คิดกันอยู่นี้ ถ้ามันทำลาย ความคิดกับเราแยกเลย ความคิดเป็นความคิด พลังงานเป็นพลังงาน พอเห็นแยกอย่างนี้ปั๊บ โสดาบันเกิดตรงนี้ไง โสดาบันเกิดอย่างนี้ แล้วเกิดอย่างไร

พูดขนาดไหนนะ จำไปเถอะ จำไปแล้วกลับมาพูดกับเราใหม่ เราชักตายห่าเลย เพราะมันจำมา จะนิพพาน จะขนาดไหนที่มาหาเรานะ ปล่อยไปเลย เพราะมันพูดเป็นแบบว่าพึ่ๆ จนบางทีเรากัดลิ้นไว้เลยนะ มีคนมาอธิบายเรื่องเป็นขั้นเป็นตอน เราจะกัดลิ้นเราไว้เลย เพราะมันจำ แต่จำขนาดไหน เราจะปล่อยออกมาไม่ได้ เพื่อให้เขาออกมาให้หมด เพราะอะไรรู้ไหม ถ้าไม่ออกมาให้หมด เวลาคุยไปแล้วก็พูดได้แค่ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก็ต้องปล่อยมาให้หมดเลย พอหมดแล้วเราก็อยม้าชักไ้

พอม้าชัก พิจารณากายอย่างไร พิจารณาชั้นธ้อย่างไร ตอบไม่ได้สักคน ตอบไม่ได้สักคน มันก็เป็นธรรมชาติของพระพุทธเจ้า อย่างที่หลวงตามานะ จำมา เรียนมาเพื่อชำระกิเลส ไม่ใช่เรียนมาเพื่อยศถาบรรดาศักดิ์ เรียนมาเพื่อว่าข้ารู้ไง เรียนมาเพื่อรู้ แต่กิเลสพารู้ ไม่ใช่รู้จริง

แต่วิปัสสนาเห็นอาการการเป็นไปของมัน มันขาดอย่างไร มันปล่อยวางอย่างไร มันมีใจตทั้งหมด สุขทั้งหมด ตทั้งหมด ปล่อยวางชั่วคราว ปล่อยวางอย่างไร ที่ว่าพอเวลาเราปล่อยวางกัน “โอ๊ย! ว่าง สบาย” นั่นแหละมันชั่วคราว แล้วมันขาด มันขาดอย่างไร มันขาดอย่างไร ทำไมมันถึงขาด มันต้องมีขาดสิ มันต้องมีไม่ขาด มีขาด มีไม่เห็น มีเห็น นี่ไง วันวิปัสสนาเริ่มต้น คำว่า “วิปัสสนาเกิด” เกิดที่ไหน เกิดตั้งแต่เจ้าหน้าที่ไปจับจำเลย ได้ตัวจำเลยไ้

หลวงตามะ ตอนที่ว่า ถ้ายังว่างอยู่ โอ๊ย! ว่าง มองภูเขาทะเลลูปรูโปรงไปหมดเลย โอ๊ย! จิตทำไมมันมหัศจรรย์ขนาดนี้ นี่ไง ไม่ได้จำเลย จับผู้วิปัสสนาไม่ได้ พอจิตมันเตือนขึ้นมา “ความสว่าง จิตมหัศจรรย์นี้ เกิดจากจุดและต่อมของจิต” นี่ไง ได้แล้ว พอได้แล้วค่อยมาวิปัสสนาไปเรื่อย จนเป็นมะพร้าวสองขั้ว มันมีเหตุมีผล แล้วถ้าใครมาพูดอย่างนี้นะ ใครมาพูดบอกวิปัสสนาอย่างนี้นะ ไอ้คนนั้นพูดผิดหมด เพราะมันเป็นวิทยานิพนธ์ของหลวงตา ถ้าคนอื่นมาใช้คือว่าไปก็อปปีมาเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้เลย แต่ฟังไว้เป็นคติเป็นตัวอย่าง ธรรมชาติของครูบาอาจารย์

ฟังไว้เพื่อให้ออกจากลำหยา ฟังไว้เพื่อความมั่นใจว่าธรรมะมันมีใจ ฟังไว้ว่าภูมิของจิตมันมี ความ เป็นไปมันมี แต่ของเราทำไปจะไม่เป็นอย่างนี้เด็ดขาด ถ้าเป็นอย่างนี้นะตัณญา

แล้วเวลาใครมาพูดนะ “เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น” จนขนาดที่บางทีมาพูดนะ เพราะเขา รู้ว่าเราชอบรับหลวงตาใจ “ทำไมอาจารย์ชอบรับหลวงตา ทำไมไม่ยอมรับผม” เขายังไม่รู้ตัวขนาดนี้ ก็ชอบรับหลวงตาเพราะหลวงตาเป็นผู้บุกเบิกใจ แต่พวกมึงจำทำนมา แล้วก็มาสร้างภาพ สร้าง ความ เป็นไป จิตมันก็มีหัตถกรรมมันก็สร้างได้ มันเป็นความจริงได้อย่างไร

โธ้ย! มาถึงร้องห่มร้องไห้เยอะมากนะ จะมาโฮๆ นะ ถ้ามาโฮๆ นะ กูกราบเด็กก็ได้นะ เด็ก เดียวก็ร้องไห้ เด็กร้องไห้ทั้งวันแหละ มันเกี่ยวอะไรกับร้องไห้ แต่ของท่านต้องร้องไห้ เพราะมัน เป็นคุณสมบัติของท่าน แล้วท่านพูดไม่ได้นะ ถ้าท่านพูด สามัญสำนึกท่านจะหลุดเลย หลุดก็อ้อว่า อาการ เขาเรียกว่าธรรมสังเวชมันเกิดใจ สิ่งที่มีมันเคยสัมผัสที่จิต ที่มีสิ่งที่จิตมันจะเกิด อย่างมีอะไร ที่เราเคย เราพูดอยู่นี้ เราเคยสัมผัสสิ่งใดที่มีมันฝังใจ พอมันสภาพอย่างนั้นปั๊บ ความรู้สึกอันเดิมมัน จะมาเลย มาเลย อันนั้นเป็นคุณสมบัติของท่าน ท่านสร้างบุญญาธิการมามหาศาล อย่างพวกเรามัน สร้างไม่ทันหรอก มันสร้างไม่ได้ อย่างนั้น คืออย่างไรก็แล้วแต่นะ เขาเรียก “ขณะ” ขณะที่พลิกฟ้า คว่ำดินมันใหญ่มาก ของเราขณะแค่หึ่งห้อย ขอให้กูไปได้กูก็พอแล้ว ไม่ต้องให้ขณะขนาดนั้น หรอก นั้นเรียกขณะทำไม เพราะอะไร เพราะของอาจารย์สิงห์ทอง ไปเรื่อยๆ จนหายไปเรื่อยๆ นั่น คือขณะของอาจารย์สิงห์ทองนะ

ท่านบอกว่าไม่มีขณะๆ เราไม่ใช่ได้แย้งนะ แต่ถ้าความรู้สึกเรา เราเถียง เราเถียงว่ามี อาจารย์ สิงห์ทองก็มี แต่มีแบบของอาจารย์สิงห์ทอง มีแบบของหลวงปู่เจี๊ยะ มีแบบของหลวงตา มีแบบของ หลวงปู่คำดี มีแบบของหลวงปู่ขาว แบบของใครของมัน วิทยานิพนธ์ไม่มีซ้อน ไม่มีซ้อน แต่เอามา เป็น เราไปอ่านวิทยานิพนธ์ หรือเราไปคัดลอกมาเพื่อเป็นประเด็นที่เราจะทำวิทยานิพนธ์อันต่อไป ได้ ไม่ใช่ปิดกั้นไม่ให้ศึกษา ต้องศึกษา ศึกษาแล้วต้องปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริง อย่าไปเอา มา ฝังใจ แล้วตอนนี้จะเป็นอย่างนี้มาก

เราถึงบอกว่าหลวงปู่มัน เราพูดบ่อยนะ หลวงปู่มัน พระพุทธเจ้า ท่านรู้ถึงว่ากิเลสมันเป็น อย่างไร แล้วใครมันจะติดใจ ท่านถึงพูดแต่เหตุไว้ใจ แล้วเวลาพวกที่ถูกศิษย์ตามหลังมาได้มาครั้ง ใดๆ เดียว ได้ไม่จริง ถ้าได้จริงนะ มันจะแตกแขนงออกไปๆ อีกอย่างหนึ่ง แม้แต่คู่แข่งออกมาด้วยกัน

นิสัยยังไม่เหมือนกัน วาสนายังไม่เหมือนกัน แล้วประสาอะไรกับครูบาอาจารย์กับพวกเราห่างกัน
ลิบลับ เป็นไปไม่ได้เลย

เวลาถามปัญหา ถ้าจะให้ซักเรื่องภาวนานะ มันเป็นงานหนักว่าอย่างนั้นเถอะ ง่ายมากเลย ถ้า
จะซักนะ มาเถอะ ซัก ๒ ที ลืม ทุกคนถึงไม่กล้าเข้ามาใกล้ ไม่กล้าเข้ามาใกล้

๑. ประสบการณ์มี

๒. เรามันผ่านตรงนี้มาเยอะ

แล้วฟังๆ พระอรหันต์แล้ว เป็นพระอรหันต์แล้ว

นี่ยกกลับนะ พลิกกลับเป็นฝ่ายทางปริยัติ เขาบอกพระอรหันต์ร้องไห้ไม่ได้ ร้องไห้แล้ว
เป็นทุกข์นี่ เป็นทุกข์ แต่เราพลัดจาก ลูกจากพ่อแม่ จากกันเป็นสิบๆ ปี เจอกันวิ่งเข้าออกกันด้วย
ความปลื้มปีติ น้ำตาไหลพรากๆ เป็นความทุกข์ใหม่

ไอน้ำตามันเป็นธรรมชาติของบ่อน้ำตา เป็นธรรมชาติของธาตุขันธ์ แต่มันจะหลั่งออกมา
ด้วยความสุขหรือความทุกข์ละ มันแรงกระตุ้นของจิต มันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ เราบอกเลยนะ เรา
พูดกับพวกพระที่เขาโต้แย้งเรื่องตรงนี้นะ บอกไม่ต้อง เอ็งไม่ต้องทำอะไรเลย คุณ วิษณุมันขับรด
เครื่อง มันโดนลม โต้ลม น้ำตามันจะไหลพรากเลย

ไอบ่อน้ำตา ไอ้อัญชาตญาณ มันเป็นธรรมดา ตรงนี้อามาเป็นหลักไม่ได้ แต่ของหลวงตา
ท่าน ขณะที่ท่านสัมผัส ขณะจิตที่ท่านพลิก คุณ หลวงปู่บัว หลวงปู่บัวที่ว่านั่งอยู่ ขางคานขาดเพราะ
อะไร เพราะหลวงปู่บัวติดตรงนี้สิบกว่าปี พอสิบกว่าปี จิตมันจะเข้าอยู่กับเรื่องของความว่างนี้
ตลอด คือพลังงานเหลือเฟือ แต่ไม่รู้จักใช้ พอหลวงตาหักบีบ ให้ใช้พลังงานนี้บีบ พอใช้พลังงาน
คิดคุณ ขางคานนี้ขาดคือว่ามันลง พอมันพิจารณา ของหลวงตามันพลิกฟ้าคว่ำดิน แต่ของหลวงปู่
บัวมันวบลง แล้วก็ บีบ! ขางคาน ขางกิเลสขาด บีบ! ลงไปเลย

เข้ามา แต่เดิมหลวงตาซัก “ว่ามา”

เป็นชั้นๆ รู้หมด บันใดที่ ๑ บันใดที่ ๒ บันใดที่ ๓

“ว่ามาสิ”

คิดว่าบันไดที่ ๓ เป็นบันไดที่ ๔ ไม่ใช่

“กลางคืนทำอย่างนี้ต่อนะ”

พอต่อ จากพลังงานที่เก็บสะสมไว้มาก “ทำอย่างนี้ต่อนะ” หักเข้ามาเลย พอหักเข้ามา พอถึงเวลาปั๊ม มันเต็มทีของมัน แล้วหลวงปู่บัวไม่เห็นร้องไห้โฮๆ เลย

โยม ๑ : หลวงพ่อเจ้าคะ เมื่อกี้ขณะที่หนูทำ หนูนั่งเทพพนม ขานี้ชา เจ็บ ใจก็แบบจะปกติ แต่จนรู้สึกว่่า ก็จะมีสู้กับกิเลส จนในที่สุดก็แบบว่าไม่อยากจะเปลี่ยน แต่ก็ดู ดูว่าอยากจะเปลี่ยน แต่ก็ไม่สามารรถที่จะทนกับไอ้นี้ได้ แล้วต้องปฏิบัติบ่อยๆ

หลวงพ่: ถ้าทำไปอย่างนี้ พอทำไปอย่างนี้ พอมันชานะ ถ้าเวทนาเกิดมันจะเกิดมาก มันจะปวดมาก อันนี้คือเวทนา เวทนามันเป็นมารแล้ว คือเวทนามันบีบ นี่หลวงตาว่าไฟ ชั้น ๕ เป็นไฟที่เผาผลาญเราแล้ว ถ้าเราใช้ปัญญาของเราวิปัสสนาไป หรือใช้กำลังเราใคร่ครวญไป มันเสมอกันนะ ถ้ามันเสมอกันนะ มันจะช่าอย่างนี้ เวทนาสักแต่เวทนาเป็นอย่างนี้

แต่ถ้าเราวิปัสสนาเข้าไปนะ เวทนามันเป็นอาการเกิดดับ จะว่าไม่มีก็ไม่ใช่ มี มีเพราะอะไร เพราะเวลาที่เรานั่ง มันด้วยความกดทับ ด้วยอะไร มันมีของมันแน่นอนอยู่แล้ว มันมีอย่างนี้มันก็มี แล้วเราคิดมุกกลับนะ ตึกตาที่เขาตั้งไว้มันมีความรู้สึกไหม เพราะมันไม่มีจิต เพราะมีจิต จิตมันไปรับรู้ไง พอจิตมันไปรับรู้ มันก็ต้องกลับมาที่นี้ ต้องใช้ปัญญาย้อนกลับเข้ามา แต่เพราะกำลังมันไม่พอ กำลังขณะที่มันสมควรมันก็เป็นอย่างนั้น มันช่าๆ อย่างนั้นนะ มันช่าๆ อย่างนั้น

โยม ๑ : ท่านอาจารย์คะ รู้ว่าอยากจะเปลี่ยน แต่ว่าจะสู้กับกิเลสที่มันเจ็บปวด แต่ก็แพ้มัน

หลวงพ่: กำลังไม่พอ กำลังไม่พอ กำลังมันไม่พอไง นี่สมาธิสำคัญตรงนี้ ทุกคนมองสวปะระมาทสมาธิไง เราบอกพวกนั้นใช้ไม่ได้เลย คนไม่เคยภาวนา

สมาธิสำคัญมากเลย ถ้ามีสมาธินะ ปัญญาเกิดขึ้นมาจะเป็นโลกุตตรปัญญา เพราะตัวสมาธิมันเป็นตัวตัด ตัวตัดตัดหาความทะยานอยาก ถ้าไม่มีสมาธิ เราจะฟุ้งช่าน เราจะคิดไปตามอารมณ์ของเรา สมาธิคือตัวว่าง คือตัวฟรี เกียร์ว่าง สมมุติรถอยู่ในเกียร์ ดิดเครื่องได้ไหม ดิดเครื่องไม่ได้ เพราะมันอยู่ในเกียร์ เพราะดิดเครื่องปั๊บ รถจะวิ่งเลย แต่ความคิดเราอยู่ในเกียร์ตลอด แล้วทำสมาธิ

ทำขึ้นมาให้เกี้ยวร้าง เกี้ยวร้างคิดเครื่องได้ใช้ใหม่ พอเราคิดเครื่องปั๊บน้ำ ความคิดอันใหม่จะโลกุตตร
ธรรมเกิด นี่ตัวสมาธิเป็นทางสองแพร่ง

หลวงตาท่านพูดบ่อย เราจะใช้หลวงตาบ่อย เพราะมันซึ่ง เวลาเราฟังเทศน์หลวงตา เราจะ
ซึ่งหลวงตามาก ดอกเตอร์ๆ เอกตาข้างเดียว ดอกเตอร์เพราะอะไร เพราะมันเป็นโลกีย์ปัญญา
ดอกเตอร์เรียนมาจากวิชาการนะ วิชาการนี้วิชาการมาจากใคร มาจากเรา เพราะเราเรียนมา เราคือ
ใคร เราคืออวิชา เราคือกิเลส ความคิดทั้งหมด วิชาชีพเกิดจากกิเลสทั้งหมดเลย จะใหญ่แสนใหญ่
ขนาดไหน อยู่ได้อำนาจของกิเลสหมดเลย ตัวสมาธินี้ตัวมาฟรี ถ้าฟรีเป็นแล้วนะ ย้อนกลับไปเห็น
กาย เวทนา จิต ธรรม นี่โลกุตตรปัญญา

โลกีย์ปัญญา ร้อยประโยชน์ ห้าพันประโยชน์ก็แล้วแต่ โลภียปัญญา ธรรมสาธาณะ โลภีย
ปัญญาทั้งหมดเลย แล้วโลกีย์ปัญญามันยังมีกิเลสอยู่ มันเข้าไปแล้วจิตมันมหัศจรรย์ เพราะเรื่องของ
จิตร้ายจากนัก พอมันไปศึกษาธรรมหรือมันตรีกในธรรม โอโฮ! มันเห็นตาม ทำได้หมดเลย ปล่อย
อย่างนั้น ว่างอย่างนั้น กิเลสขาดอย่างนั้นร้อยพันพัน โอโฮ! กิเลสมันร้ายนัก นี่โลกีย์ปัญญาใน
ตรีกในธรรมพระพุทธเจ้าใจ มันเป็นจินตมยปัญญาไง มันจินตนาการมันคาดหมายไป แล้วจิตมัน
เป็นไปทั้งหมด มันจะพลิกฟ้าคว่ำดินขนาดไหน มันทำอะไรก็ได้หมดเลย จิตนี้ แต่ของปลอม

แต่ถ้ามีสมาธิปั๊บน้ำ แยกไป พอเป็นสมาธิแล้ว มันสำคัญตรงนี้นะ สำคัญที่สมาธิแล้วจะย้อน
วิปัสสนาเป็นหรือไม่เป็น แม้แต่वासนาภาวนาก็หนึ่งแล้ว แค่มภาวนานี้ เพราะอะไร เขาสุข
สบายกัน เวลาครูบาอาจารย์ท่านอยู่ในป่า “เขาสุขสบายกัน ทำไมเราต้องมาทุกข์มายาก คนเศษคน
เดนก็คือเรา เขาครีกรึกรึกัน ไอ้เราต้องมาโอดมาโอย” เห็นไหม แค่นี้ก็वासนาแล้วนะ แค่มภาวนา
นี้वासนาอันหนึ่งแล้ว แล้วถ้ามันสงบแล้ว ถ้ามันย้อนวิปัสสนาได้ วัสนาอันที่ ๒ ตรงนี้สำคัญมาก
เลย เราจะบอกประจำกับลูกศิษย์นะ นี่ปากชอย ถ้ามึงเข้าชอยถูก มึงจะเข้าบ้านมึงถูก ถ้ามึงเข้าปาก
ชอยไม่ได้ เราวิ่งบนถนนใหญ่ เข้าชอยไม่ถูก เข้าบ้านไม่ถูกหรือ ถ้าเข้าปากชอย เข้าปากชอยนี้
วิปัสสนาใจ กาย เวทนา จิต ธรรม ของใครของมัน ใครจับตรงไหน นี่ปากชอย

พอปากชอยปั๊บน้ำ มันจับได้มันก็วิปัสสนาใจใหม่ พอเราจับได้ เราเข้าใจแล้ว อ้อ! อยู่ที่นี่
เหมือนกับเราจับได้จำเลยแล้ว แล้ววิปัสสนาคือขึ้นศาลพิพากษา อันนี้ก็เหมือนกัน ระหว่างกิเลส
กับธรรม วันนี้ชนะ โอโฮ! ว่างหมดเลย ทนายฝ่ายเราชกดี ไอ้นั่นแพ่หมดเลย โอโฮ! โลง วันไหน
พอชกค้ำล้มล้มนะ โอโฮ! ทุกข์นำคุณเลย

นี่ไง ขณะวิปัสสนาไปมันก็จะเป็นอย่างนี้ ระหว่างธรรมกับกิเลสมันจะต่อสู้กันในหัวใจ หลวงตาบอกว่าเก้าอี้คนตรี วันนี้กิเลสนั่งหรือธรรมนั่ง ถ้าวันนี้ธรรมนั่ง โอ้ย! โลงโปรงหมดเลย ถ้าวันนี้กิเลสนั่งนะ นักปฏิบัตินี้แหละหัวชนภูเขาเลยละ

โยม ๑ : หลวงพ่อ อย่างนี้แนะนำ

หลวงพ่อ : กลับมาพุทโธ

โยม ๑ : กลับมาพุทโธ

หลวงพ่อ : เราพูดอยู่นี่ว่ากำลังมันไม่พอไง ถ้ากำลังมันพอ เห็นไหม มีคมันไม่คมไง หลวงตาบอกว่า มีคถ้ามันคม มันจะเชือดเดือน มันจะฟันอะไรก็ได้ ถ้ามีคไม่คม ถูแล้วถูอีกก็ไม่เข้า เพราะคนเราอยากได้ประโยชน์ ทุกคนจะทำแต่ธุรกิจ ทุกคนมีแต่จะขายๆ แต่ทุกคนไม่มีสินค้า มีสินค้าต้องกลับมาพุทโธไง

ทุกคน ถ้ามันไปไม่รอด ถ้าทำไปแล้วนะ หนึ่งนะ มันเข็ดมันล้าใจ ถ้ามันไม่ได้ปึบต้องกลับมา ต้องกลับมาที่พุทโธ เพราะสมณะ วิปัสสนา มันต้องไปพร้อมกัน เพราะอะไรรู้ใหม่ ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งนะ นักศึกษาส่งหน่วยกิตไม่ครบ สอบไม่ผ่าน ปัญญาชอบ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ สติชอบ สมาธิชอบ สมาธิมันอยู่ในมรรค ๘ ด้วย ขาดสมาธิ ส่งหน่วยกิตไม่ครบ ใครให้ผ่าน อันนี้พอสมาธิมันอ่อนลง ต้องกลับมาเพิ่มตรงนี้ไง

แหม! ไอ้คนที่สบประมาทว่าสมาธิไม่สำคัญๆ ถ้าไม่สำคัญ เพราะมันเหมือนกับเราทำอาหารแล้วขาดส่วนผสมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มันไม่อร่อย ก็คิดกันอยู่อย่างนั้นนะ เพราะมันไม่รู้จัก ถ้ามีคนเอามาเติมให้ โอ้โฮ! ใจอยู่ตั้งนาน

โยม ๑ : อย่างนี้ก็ให้เจ็บก็เจ็บไป ให้อยู่ที่พุทโธ

หลวงพ่อ : ใช่ ถ้ากลับมาพุทโธนี่เขาเรียกว่านักหลบ หลบมาสร้างพลังงานก่อน หลบมาก่อน การสู้กับเวทนามี ๒ วิธี วิธีหนึ่งคือว่า ถ้าเราคิดสิ่งใด โทษนะ นี่พูดเรื่องจริงเลย ธรรมะเป็นอย่างนี้จริงๆ เช่น เราปวดปัสสาวะหรือปวดหนัก ถ้าเรามีเรื่องอื่นกระทบใจปึบ เราจะหายทันทีเลยจริงไหม เราจะบอกว่าจิตนี้มันรับไว้หนึ่งเดียว

ถ้ามันออกไปมันจะออกไปรับรู้เวทนา ถ้าเรา พุทโธๆ พุทโธที่ปากไม่หาย ถ้าพุทโธที่ใจ มันจะดึงกลับมาหมดเลย เวณานี้หายได้ หายด้วยหลบ หลบมาสร้างพลังงาน แต่อันนี้ไม่ใช่ วิปัสสนา หลบจนกว่าจิตจะมีกำลังแล้ว ถ้าย้อนไปหา มัน เวทนาเกิดที่ไหน เวทนาเกิดที่ไหน ไม่มี หรอก เวทนาไม่มี มีงบบ้าคนเดียว จิตหลอกจิต

อย่างที่พูดเมื่อกี้ี้ ขณะที่ว่าเราปวดขนาดไหนนะ พอมีอะไรมากระทบ เราไปทางอื่นนะ หายหมดเลย เวทนาอยู่ที่ไหน มันเป็นนามธรรม พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้ว เราถึงบอกว่า พระพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าต่างกันตรงนี้ไง พระพุทธเจ้าบัญญัติศัพท์ได้ มันเป็นอาการของ ใจเกิดชั่วคราว เป็นสมมุติ มีจริง จริงตามสมมุติ เพราะมีจริงตามสมมุติมันถึงมีเหตุให้เราวิปัสสนา ได้ไง มีเหตุให้เราใคร่ครวญได้ไง เพราะมันไม่มีตรงนี้ เราถึงวิปัสสนาไม่ได้ไง

ต้องเข้าไป ทำ มันตึงคปทาน มันชั่วคราว ต้องเข้าไปจนกว่ามันจะสมุจเฉทฯ สมุจเฉทฯ บี้บ นี โสคาบัน ปู้บ! จะพลิกฟ้าคว่ำดิน อฐานะที่ไม่มีวันเสื่อม แล้วตอบได้ตลอด จะเจ็บซ้ำขนาด ไหนนะ ถามปู้บ ตอบได้เลย เพราะมันฝังอยู่ที่ใจ

ไอนี้เวลาชกนะ มาหาเราอย่างที่ว่าเยอะมาก จะไปไหนไม่สำคัญ จับชกตรงนี้เริ่มต้นเลย

หลวงตาไปหาหลวงปู่แหวน ปัญหาแรกก่อน ถ้าปัญหาแรกตอบถูก ผลัวะ! สอบปัญหาสอง ถ้าไม่รู้ถามไม่ได้ สอดเข้าไปเลย คือปากชอยเข้าถูกไหม ถ้าคนไม่รู้จักชอย ไม่รู้จัก ตอบไม่ถูก

โยม ๑ : หลวงพ่อ แล้วถ้าอาการแบบถ้านั่งๆ หรือกำหนดแรกๆ อย่างนี้ใช่ไหม นั่งๆ ไปแล้ว สงบลงไป สงบลงไป จนกายไม่มีไปเลย มีแต่ตัวรู้ นี้ใช่สงบขั้นแรกไหม

หลวงพ่อ : เรากำหนดอะไร เรากำหนดอะไร

โยม ๑ : พุทโธ

หลวงพ่อ : พุทโธได้ มันเป็นอย่างนี้นะ

โยม ๑ : ขั้นแรก

หลวงพ่อ : ใช่ เดียวนะ ขั้นแรกนะ พุทโธๆ ไปเรื่อยๆ ถ้าพุทโธไปเรื่อยๆ นะ ต้องมีสติไป ตลอดนะ มีสติไปตลอด ถ้ามีสติไปตลอด เพราะเราจะบอกอย่างนี้นะ สมาธิมันจะรู้ตลอด ไม่มี

ช่วงว่าง ถ้าไม่มีช่วงว่างเข้ามา แต่นี้เราจะบอกว่าแคไหน มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน อำนาจวาสนาของคนนะ ที่นี้ถ้ามันรู้เข้ามานี่ใช่สมาธิ ถ้ามันเข้าไปเรื่อยๆ เข้าไปเรื่อยๆ

โยม ๑ : ปึบๆ เข้าไปแล้วมันก็ปึบ ปึบเข้าไปปึบ ภายก็หาย

หลวงพ่ : ถ้าหายแล้วเรารู้หรือเปล่า

โยม ๑ : รู้ค่ะ

หลวงพ่ : ต้องรู้ยู่ตลอดเวลา

โยม ๑ : สติรู้ยู่ สติมีตัวรู้รู้ยู่ ถามว่าสติกับตัวรู้นี้ลอยกันยู่ ชั้นลอยกันยู่ แต่กายมันไม่มีแล้ว

หลวงพ่ : อ้าว! ว่าไป

โยม ๑ : อันนี้เขาเรียกสงบขั้นแรกๆ

หลวงพ่ : สงบไม่แรกแล้วแหละ

โยม ๑ : กายสัมผัสแรกๆ

หลวงพ่ : ใจ สัมผัส

โยม ๑ : กายสัมผัสแรกๆ

หลวงพ่ : ไม่แรก ถ้าตัวหายนี้ไม่แรกแล้ว

โยม ๒ : ถ้ามันเกิด ถ้าคุมจิตอย่างนี้แล้วถ้าจับเลยละ

หลวงพ่ : อันนี้อีกประเด็นหนึ่งแล้ว

โยม ๑ : เข้าใจว่า ธรรมมาเตือนว่า สติกับตัวรู้กับทางกายไม่สำคัญเลย

หลวงพ่ : ใจ

โยม ๑ : เข้าใจแบบนี้มาตลอด

หลวงพ่ : ไซ้ ไซ้

โยม ๑ : อ้อ! เข้าใจแบบนี้ เข้าใจถูก

หลวงพ่ : เข้าใจถูก ตัวรู้สำคัญที่สุด แล้วสร้างพลังงานด้วย อย่างนี้ละ ถ้าทำได้ขนาดนี้ละ เวลามันออกมา เวลาจิต

โยม ๑ : ทีนี้เวลามันถอนออกมา มันออกมาเอง

หลวงพ่ : ไซ้ เวลาออกมาเอง เราก็นึกไปที่กายสิ พอนึกเข้าไปที่กายนี้ละ เพราะอะไร เพราะมีดมันลับแล้ว มีดมันคมแล้ว ให้มันหัดฟัน เวลาออกมา จะออกมาเองก็ไม่ใช่ไร ให้นึกไปที่กาย นึกไป นึกไปก่อน นึกไปคือฝึกซ้อมไง นักกีฬามันซ้อมนี่เป็นประจำเลย แข่งไม่ถึงชั่วโมง ฝึกซ้อมๆ ถ้าฝึกซ้อมบ่อย เดียวมันจะพัฒนาขึ้น อันนี้มันเข้าเองออกเอง เขาเรียกว่าไม่ชำนาญในวสี มันแปลกใจที่ว่ามันออกเอง

ถ้าสมาธิกะ กำหนด พุทโธๆ บางทีนะ มันพุทโธๆ มันจะอย่างนี้ มันจะเข้ามานี่ก่อน อธิบายนี่ก่อน พุทโธๆ ไป บางทีมันจะกลัว เหมือนตกจากที่สูง ถ้ามันตกจากที่สูง มันจะวูบลง พอวูบทุกคนจะสะดุ้งหมดเลย เพราะโดยสัญชาตญาณมันกลัวตาย พอวูบขนาดไหนนะ ถ้าพูดถึงนะ ถ้าคนเป็นนะ เรานี่วูบ วูบขณะที่ควงขนาดไหนมันจะลง พุทโธๆ เชิญตามสบายเลย อันนั้นคือมันจะเข้าสมาธิ แต่ด้วยกิเลสมันทำให้เกิดการสั่นไหว ทีนี้อาการสั่นไหว เพราะมันยังไม่เคยสัมผัส แล้วมันไม่เคยทาง

โทษนะ เหมือนเรากลัวผี เข้าไปป่าช้าเมื่อไหร่ก็กลัว แต่ถ้าพอเข้าไป ฝึกเข้าไป เดินถือเข้าไปเลย เดินเข้าไปจนหายกลัวแล้วนะ ป่าช้านั้นหลอกเราไม่ได้แล้ว อันนี้ก็เหมือนกัน ไอ้อาการวูบอาการกลัว เราต้องกลัวอะไร ถ้าออกมาแล้วนะ อ้าว! คราวนี้ถูย้อมแล้ว ขอมแพ้วากแล้ว คราวหน้าต่อไปนะ มันมานั่งใช้ปัญญาเลย จะกลัวอะไรละ ไม่มีสิ่งใดน่ากลัว เราซ้อมก่อนไง เหมือนกับว่าเวลาคนขี่ไคร้ ไทสจรีด เราก็อพยายามแผ่เมตตาณะว่าพวกนี้เป็นญาติเป็นพี่น้องกันทั้งนั้น เวลาพอเจอหน้า ถ้ามันกระทบ มันก็ยังไคร้อยู่ แต่ก็ฝึกไปเรื่อยๆ ใจ

ไอนี้ก็เหมือนกัน กลัว เราจะถามตัวเองว่ากลัวอะไร ต้องฝึกตั้งแต่ข้างนอกก่อนไง แล้วพอเข้าไปนะ พอแพ้อีก แพ้อีกแล้ว ฝึกอย่างนี้จนกว่าพอมันไม่กลัว พอคนไม่กลัว กำลังมันก็พร้อมเหมือนเราสาวเชือก ถ้าเรามีกำลัง เราจะดึงตัวเราขึ้นได้ แต่เพราะกำลังไม่พอ อยากจะดึงตัวเองขึ้น แต่ดึงตัวเองขึ้นไม่ได้ นี่ดึงขึ้นนะ แต่เป็นสมาธิมันไม่ใช่ดึงขึ้น มันลง แต่ลงในสมาธิ

แต่ถ้าเป็นภวังค์ มันไม่ลงสมาธิ มันจะพุทโธๆ แล้ววูบไปเลยนะ หายไปไม่มีสติ อันนี้ใช้ไม่ได้ เพราะหายวูบไปเลย แล้วมันจะเถียงว่ารู้อยู่ตลอดเวลา แต่มันไม่รู้ แล้วเวลามันจะออก มันเหมือนกับสะดุ้งตื่น จำไว้เลย ภวังค์นี่นะ เวลาออกนี่นะ เหมือนสะดุ้งตื่น อันนี้เป็นพรหมลูกฟัก อันนี้เป็นภวังค์ อันนี้ไม่ใช่สมาธิ แล้วคนติดกันเยอะ

แต่ถ้าพุทโธๆ ถ้าตรงนี้ พุทโธๆ แล้วสติมันพร้อมมา มันจะเข้าละเอียด จะบอกว่าไม่มีช่องว่างเลย เข้าสมาธิ แต่พุทโธๆ หายวูบไปเลยนะ นั่นแหละภวังค์ แล้วเวลาออกนะ แล้วทำไปเรื่อยๆ จะลึกเรื่อยๆ แล้วเข้าใจว่าเป็นสมาธิ ตรงเข้าสมาธิมันก็ต้องตรวจสอบ ต้องคอยเช็คตรงนี้หน่อยหนึ่ง

เพราะถ้าเป็นสมาธิ เราพูดอย่างนี้ พลังงานที่เก็บไว้มันจะมีพลังงานมาก แล้วถ้ามันไม่ใช่พลังงาน มันเป็นแร่ธาตุที่มีพลังงาน มันจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย ถ้าคนเข้าสมาธิได้บ่อยๆ นะ พลังงานมันต้องเกิด พลังงานต้องเกิด ถ้ามันน้อยไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมด้วยพลังของสมาธิ เป็นโลกุตระปัญญา เป็นมรรคญาณ

ตัวสมาธินี้เป็นตัวฐานสำคัญเลย ถ้าไม่มีสมาธินะ วิปัสสนิกทั้งนั้น เพราะมันไม่มีพลังงานตัวจริง มันไม่มีความสุขทุกข์ตัวจริงที่บวกเข้าไปด้วยใจ กิเลสอยู่ที่ใจนะ กิเลสอยู่ที่สุขทุกข์อยู่ที่ใจ แล้วใจเป็นตัวพลังงานที่เข้าไปวิปัสสนาเขา คือเอาตัวทุกข์นี้ละไปวิปัสสนาเขา จนมันปล่อยทุกข์ได้

แต่เนี่ยเอาทุกข์ซ่อนไว้แล้วก็ไปดูแต่เงามันไป ไปดูอาการของใจไป หนูก็รู้ นี่ก็รู้ ตัวมันเองนอนกินอิมอยู่ตรงกลางนั่นนะ วิปัสสนามาทั่ว เป็นพระอรหันต์เต็มตัวเลยนะ กิเลสท่วมหัว

โยม ๓ : หลวงพ่อ ถึงจะเป็นภวังค์ จิตต้องการอยากจะได้อีก

โยม ๓ : แต่ต้องมีตัวรู้อะไร

หลวงพ่ : ไม่มีตัวรู้เลย

โยม ๓ : มันเจ็บเลย เคยนึกว่าตัวเบา อยากได้อีก

หลวงพ่ : ภาวัก ถ้าเป็นภาวัก มันหายไปเลย เราเป็นเยอะนะ ตอนบวชใหม่ๆ ที่พูดนี้ นะ โทษนะ ที่เราพูดๆ อยู่นี้ คือเราหลงมาตลอด แล้วเป็นมาตลอด ล็อกได้เลย เพราะอยู่สายหลวงปู่พื้น หลวงปู่พื้นจะทำวัตรตอนเย็น นั่งทีหนึ่ง ๓-๔ ชั่วโมง แล้วนั่งนี้ล็อกได้เลย คนอื่นนะ เวลานั่งบิ๊บนะ จะปวดปัสสาวะ จะปวดลูก เพราะมันปวดมาก มันจะลุกหนี ใช้เทคนิค ไอ้เรานี้ล็อกเลยนะ นั่ง ๗ ชั่วโมงก็ได้ ๘ ชั่วโมงก็ได้ บิ๊บ หายเลย เวลาล็อก ออกตามเวลาเลย ภูมิใจมากกว่าไอ้โฮ! ตัวเองเก่ง

มีอยู่วันหนึ่ง เวลานั่งไปนะ ออกมา เฮ้ย! มันเปียกอะไร เอามาคลุมนะ น้ำลาย เฮ้ย! มึงนั่ง กลับ ไม่ต้องใครมาบอกเลย มันบอกตัวเองเลย มึงนั่งกลับ มันยันกันอยู่แล้ว ก็จะเริ่มแค้นใจ นึกถึงพระไตรปิฎกเลย พระพุทธเจ้าบอกพระโมคคัลลานะให้ตรีกในธรรม พระโมคคัลลานะง่วงนอนใจ ให้ตรีกในธรรม เราก็ตริก ตรีกขนาดไหน พอตริกบิ๊บ แล้วมันก็หลับอีก มันก็ลง

พอลง เพราะอะไร แล้วลองพิจารณาดู อ้าว! เราก็ตริกแล้วทำไมมันไม่ได้ผลละ เหมือนกับนกเขา มันเปรียบเทียบเองนะ ปัญญา มันจะเกิด มันจะหมุนตลอด ปัญญา มันจะเกิด เหมือนนกเขา จิตนี้เหมือนนกเขา ถ้าแมวมามันอยู่ที่คอน มันอยู่เฉยๆ แมวกินไม่ได้หรือ แต่มันกินมันตื่น มันจะวิ่งไปตามข้างกรง แมวจะเอาไปกินได้ การตรีกของเราตรีกมากเกินไป ตรีกเหมือนนกเขามัน ออกไปข้างกรง คือตรีกจนหายไปเลย เออ! กูก็ใช้ไม่ได้เว้ยตำรานี้ เปลี่ยนเรื่อย เปลี่ยนเรื่อย เปลี่ยนเรื่อย อะไรก็เอาไม่อยู่ สุดท้ายอดอาหาร อดนี้ มึงหลับ กูไม่กิน มึงหลับ กูไม่กิน เอาจนหาย พอหายแล้ว อย่างที่ว่ามันก็ลงๆ ไอ้โฮ! เออ! สมาธิเป็นอย่างนี้เว้ย ไอ้ภาวักกูติดมาหลายๆ ปีเป็นอย่างนั้น เว้ย หายวับไปเลย แล้วเวลาออกมาเหมือนสะดุ้งตื่นชนิดหนึ่ง ล็อกเวลาได้ จะลง ๗ ชั่วโมงก็ได้ จะลงเที่ยงคืนก็ได้ นั่งสว่างก็ได้ แล้วก็สำคัญตอนนั้นนะว่ากูแจ้ว พอไอน้ำลายมันมากกระทันหันะ

โยม ๓ : มันเป็นทั้งที่เราไม่รู้ตัว

หลวงพ่ : ใช้ ไม่เอา เขาเรียกว่าพรหมลูกฟัก ภาวัก ตกภาวัก ถ้ามันติดใจอย่างนี้ละ รูปพรหม อรูปพรหม ใจ ถ้ารูปพรหม อรูปพรหม เวลามันเกิด มันเป็นไป

โยม ๒ : อย่างที่พูดเมื่อกี้ ที่พูดเวลาปวด ปวดปัสสาวะอะไร ถ้าเข้าสงบไปแล้วมันจะหยุดเลย มันจะไม่ต่อเนื่อง

หลวงพ่ : ไม่มี

โยม ๒ : หมายถึงถ้ากำลังปวด

หลวงพ่ : อันนี้ไม่ใช่ คนละเรื่องเลย อันนี้เราเอามาเปรียบเทียบให้ดูว่าจิตหนึ่งเดียว จิตรับรู้อันเดียว เราจะเปรียบเทียบว่าจิตนี้รับรู้อันเดียว ทีนี้เพียงแต่ที่เราว่ามันไม่จริง มันไม่ได้ออกมาจากจิต ออกมาจากสัญญา มันเลยรับรู้มันแตก คิดนี้ คิดซ้อนคิดซ้า คิดซ้อนหลายเรื่องได้ แต่ไอ้เรื่องที่ว่าพอเข้าสมาธิแล้ว เรื่องปัสสาวะ ไม่ต้องไปตกใจ เข้าสมาธินี้กี่วันก็ได้ ไม่มีปัสสาวะ ไม่มีอุจจาระทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะอวัยวะทุกส่วนหยุดทำงาน

โยม : (เสียงไม่ชัดเจน)

หลวงพ่ : ไม่มี นั้ง ๗ วัน ๗ คืนนี้ ไม่มีหรอก ไอ้พวกเราคิดเลย เพราะอะไร เพราะเราคิดวิตกด้วยความรู้สึกปัจจุบันนี้ไง ว่าเราอยู่ปกติ ไตมันขับ มันก็ต้องมีปัสสาวะมีอะไรใช้ไหม แต่เวลาเข้าสมาบัติ ทุกอย่างหยุดหมด

โยม ๒ : หมายถึงเคยเจออยู่ ๒-๓ ครั้ง เรื่องปวด แต่พอสงบเข้าไปแล้วมันหยุด ไม่ปวดอีก ก็ชั่วโมงก็นั่งไป มันหยุด

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒ : แต่พอออกมาแล้วถึงได้รู้สึก ก็มันปวดอยู่ ก็หยุดอยู่ตรงนั้น แล้วมันหายไปไหน ทำไมไม่ปวดเพิ่ม มันหยุด อ้อ!

หลวงพ่ : จิตไม่รับรู้

โยม ๒ : ไม่รับรู้

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒ : ก็เหมือนกับมันไปหยุดอาการพวกนี้ไว้

หลวงพ่ : ไช้ ไอ้จิตไม่รับรู้เพราะมันไม่เข้าถึงสมบัติ ถ้าเข้านิโรธสมบัติ ๗ วัน ๗ คืนเลย พอเข้าไปถึงจุดนั้นปั๊บ พอมันเข้าไปนะ ตั้งแต่เนวสัญญา นาสัญญา ตนะแล้ว พอมันตัดอกาสนัญญา ตนะเท่านั้น โอ้โฮ! มันขึ้น เวลามันขึ้นนะ แล้วถึงที่สุดปั๊บ ล็อก ล็อกเลย รู้อยู่

โยม ๒ : ไปรู้อาการอย่างนี้ๆ เพื่อจะได้เข้าใจว่า อ้อ! มันเป็นอย่างนี้

หลวงพ่ : ไช้

โยม ๒ : ที่นักปฏิบัติกัน นั่งกัน อ้อ! มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอีกมุมหนึ่ง มันไม่ไปรับรู้อาการทางนั้น

หลวงพ่ : ไช้ เรานั่งสมาธินี้ะ มันเป็นรูปฌาน อรูปฌาน ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน มันแก่รูปฌาน พุคถึงฌาน เราจะไม่ว่าเรื่องนี้เลย เพราะอะไร เพราะฌานมีแรงขับ กับสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิอันหนึ่งนะ รูปฌานอันหนึ่งนะ

ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะปรินิพพาน เข้าตั้งแต่รูปฌาน อรูปฌาน แล้วกลับมาระหว่าง แยกตรงนี้แล้วนิพพาน แล้วจิตพระอรหันต์ทำไมต้องมาเข้าฌาน เพราะจิตพระอรหันต์ไม่ใช่ฌาน ฌานเป็นฌาน ฌานเป็นพลังงาน จิตพระอรหันต์ นี้พูดผิดเลย พระอรหันต์ไม่มีจิต เป็นธรรมชาติ ถ้าเป็นจิตปั๊บมันเป็นภพ แต่ที่นี่เพียงแต่เวลาสมมุติพูดกับนี้ต้องบอกว่าจิตพระอรหันต์ แต่ความจริงพระอรหันต์ไม่มีจิต ถ้ามีจิต ยังมีตัว ยังมีผู้รู้ อยู่ ยังมีอัตตาอยู่ ยังมีที่สมมุติได้ จิตพระอรหันต์สมมุติไม่ได้ สมมุติจะกล่าวถึงจิตพระอรหันต์ไม่ได้เลย เพียงแต่ว่าเอามาคุยกันเป็นสมมุติเพื่อให้เราสื่อกันรู้เรื่องเท่านั้นเอง

ฉะนั้นถึงบอกว่า เวลาเข้านี้ เพื่อมันแบบว่ายืนยันใจ เป็นการยืนยันว่านิพพานมี ธรรมชาติผู้มี

โยม ๓ : หลงภูมิใจตัวเองว่า เกิดได้ซึมสมาธิครั้งหนึ่ง แล้วก็ไม่มีอีกเลย

หลวงพ่ : เราก็ดำเนินจะเป็นสมาธิ ถ้ามันยังรู้ตัวอยู่ ถ้ามันไม่เป็นอีก หลายคนพูดอย่างนี้ละ คิดดูสิ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง แม้แต่รสสมาธิเฉยๆ นะ แล้วเวลามันรสของสมาธิอันหนึ่งนะ เราจะพูดแบบในเทศน์นะ รสของสมาธิมันจะสุขมาก แล้วรสของวิปัสสนาที่มันปล่อย โอ้โฮ!

มันต่างกัน ความว่างจากการกำหนดกับความว่างจากการวิปัสสนา นี่อันหนึ่งนะ แล้วความว่างที่ว่า ความว่างของตหังคปหานกับความว่างของสมุจเฉตปหานก็ต่างกัน เพราะมันต้องต่างกัน ไม่ต่างกัน อันหนึ่งมันจะขาดได้อย่างไร พอมันขาดไปแล้ว เป็นอฐานะแล้ว อฐานะที่ว่า จะกลับมาต่ออีก กลับมาอีก เป็นไปไม่ได้

โยม ๒ : หลวงพ่อคะ แล้วอย่างการตั้งจิต ถ้าตั้งจิตกราบพระ กราบพระสงฆ์ ตั้งจิตกราบพระสงฆ์ กราบครั้งเดียว ถ้าตั้งจิตกราบพระพุทธและพระธรรมและพระสงฆ์ ถ้าตั้งจิตอย่างนี้ถูกไหม ถ้าตั้งจิตนึกถึงพระพุทธ แล้วกราบพระพุทธ แล้วกราบพระธรรม ถึงกราบพระสงฆ์ แต่ถ้าตั้งจิตว่าจะกราบพระสงฆ์อย่างเดียว แล้วกราบครั้งเดียว อันนี้ถูกหรือผิด

หลวงพ่อ : อันนี้มันเป็นเรื่องภายนอก อันนี้เป็นเรื่องพิธีกรรม

โยม ๒ : เป็นเรื่องพิธีกรรม ที่นี้ถามว่าถูกหรือผิด พิธีกรรมที่คิดอย่างนี้แล้วกระทำอย่างนี้ถูกหรือผิด

หลวงพ่อ : กรรณฐานไม่เกี่ยวกับเรื่องนี้เลย หลวงตาท่านอยู่ในป่านะ น้อม ตั้ง ไม่มีอะไรเลย น้อมตั้งใจถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ กราบไป

โยม ๒ : ที่นี้ขณะที่กราบไม่ได้นึกถึงพระพุทธและพระธรรม นึกถึงแต่สงฆ์ กำลังจะกราบสงฆ์อย่างเดียว ที่นี้การกราบสงฆ์อย่างเดียว กราบครั้งเดียวนี้ถูกหรือผิด

หลวงพ่อ : อันนี้ไม่มีบรรทัดฐาน

โยม ๒ : ไม่มีบรรทัดฐาน

หลวงพ่อ : เพราะว่าไอ้เรื่องจิตนิสัย จิตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ที่นี้เพียงแต่ว่าจิตนิสัย ๒ กรรม

โยม ๒ : เหมือนกับบางครั้ง บางครั้งเรากราบพระสงฆ์ มันจะนึกถึงพระพุทธก่อน พระธรรมก่อน แล้วกราบพระสงฆ์ อันนี้มันก็จะเป็น

หลวงพ่อ : ไอ้ไม่มีปัญหาเลย เราจะทำอย่างไรก็ได้

โยม ๒ : ถามคุณไม่รู้ว่าผิดหรือถูก

หลวงพ่ : ถ้าบอกว่าผิดใช่ไหม มันก็เป็นประเด็นขึ้นมาแล้ว

โยม ๒ : อย่างสมมุติว่ากราบครั้งเดียวไม่ถูกนะ ถ้ากราบ ๓ ครั้งถึงจะถูก ขณะนั้นจิตน้อมระลึกถึงสงฆ์อย่างเดียวกี่ครั้งเดียว

หลวงพ่ : ไม่ ไหว้รูป ๓ ดอก ไหว้พระ ไหว้รูปดอกเดียวไหว้ผี อะไรนั่นเหมือนกันไหม มันก็จะออกไปทางนั่นละ เดียวก็จะไหว้ผี ไหว้พระ

พุทธ ธรรม สงฆ์อยู่ที่ใจ ไม่มีปัญหาเลย ไม่มีประเด็นเลย เพราะเรื่องอย่างนี้นะ ถ้าเราจับเป็นประเด็นแล้ว อย่างว่ามันจะมีการโต้แย้ง ด้วยความถนัดนะ ไม่ต้องโต้แย้ง ผลมันเกิดจากใจเรานี้แหละ ใจเราสัมผัสเอง ทำถูกทำผิด ถ้าถูกนะ เพราะเริ่มต้นมา เวลาอะไรก็แล้วแต่ เราจะฝงใจมาก เวลาหลวงตาท่านจะพูดถึงหลวงปู่มัน ตั้งแต่เริ่มต้นวิปัสสนาเข้ามาไปไม่ได้เลย วิปัสสนาไปเลย เห็นกายทุกอย่างเลย แล้วไปไม่ได้เลย ออกมาเหมือนปกติ ปกติเลย เพราะอะไร เพราะยังไม่ได้ลา พุทธภูมิ นี่ผิดก็รู้ว่าผิด พอเข้าขนาดไหน ออกมานะ ไม่ใช่ พอออกมา ไม่ใช่ ไม่ใช่

หลวงปู่มันเห็นกายไหม เห็นตลอดมา เห็นตลอดนะ วิปัสสนามาตลอดนะ หลวงปู่มันน่าจะก่อนที่จะลาพุทธภูมิ วิปัสสนาเข้าไปนะ เข้าไปเห็นถึงประตูปิดบ้าง ทางขาดบ้าง ทางที่ไปไม่ได้บ้าง นั่นนะตอนนั้นติดพุทธภูมิอยู่ มันจะเข้าอริยสัจไม่ได้

จนมาใคร่ครวญจิตของตัวเองใจ อ้อ! ถ้าพระพุทธเจ้าก็พระอรหันต์เหมือนกัน สาวกก็พระอรหันต์เหมือนกัน ถึงตัดใจลา อยากจะไปเต็มทีแล้ว แล้วลาที่ปากก็ไม่ได้หรอก ต้องเข้าสมาธิ พอจิตเข้าถึงที่แล้ว ลานี่นั่น พอลาที่นั่นแล้วออกมา แล้วตอนนั้นเริ่มวิปัสสนาเข้าไป แล้วพออย่างที่ว่า ความว่างที่ว่าขณะวิปัสสนากายโดยคตังคปหานกับความว่างในกายที่สมุจเฉทปหาน มันจะมีรสชาติแล้ว พอวิปัสสนาเข้าไปออกมา “เออ! อย่างนี้ถูกทาง”

มันสันทิฎฐิโก รู้จากภายในทั้งนั้นนะ ผิดก็รู้ว่าผิด ถูกก็รู้ว่าถูก ถ้ามันเชื่อสัจย์

มันไม่เชื่อสัจย์กับตัวมันเอง มันให้กิเลสครอบงำ แหม! ทำเป็นพุทธธรรมะ

ถ้ามันเชื่อสัตย์นะ มันรู้เองนี่แหละ ไม่ต้องใครบอกหรอก มันไม่เชื่อสัตย์กับตัวมันเอง ต่างหากล่ะ กลิ้งไปตลอด กะล่อนไปตลอด

มันรู้ที่นี้ รู้จริงๆ นะ โห้! อย่างหลวงปู่มันท่านก็รู้ อย่างพวกเรานี้แหละ เราอยากพ้นทุกข์กัน ไหม เราอยากตายฟรีไหม เราอยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ยังอยู่ เข้าบ้านตาวันแรก มันพูดกับตัวเอง “มึงนี่หลงมาตลอดนะ ไม่มีครูบาอาจารย์นะ หลวงตาท่านนั่งอยู่ที่นี่ ภาวนาเข้าไปสิ อดอาหาร ๗ วัน นี่ท่านรอแก้มึง รอแก้มึงนี่” โอ้โฮ! เร่งอย่างเดียวเลย “ท่านรอแก้มึงอยู่ที่นี่ ท่านรอแก้มึงอยู่ที่นี่” มันก็ใส่เต็มที ทั้งอดอาหาร ทั้งอดนอน อดอย่างเดียวเลย เพื่อจะเอาปัญหาขึ้นไปถามท่าน แต่เดิมก่อนเข้านะ เป็นห่วงเป็นใยมากเลย กลัวจะผิดทาง กลัวจะไม่มีคนสอน กลัวไปทุกอย่างเลย แล้วเวลาท่านรอจะแก้มึง มึงทำไมไม่ทำ

แล้วพอซัดเข้าไปๆ ท่านก็กระที่บฉิบหายเหมือนกัน อัดกันอยู่อย่างนั้นนะ กลางศาลา เบรียง! เบรียง! รุ่งเดียวกัน ไปถามสิ ไอ้หงบ โคนค่าทุกวันใหม่ เพียงแต่เขาจะพูดจริงไม่พูดจริงเท่านั้นแหละ เพราะมัน โคนค่ากลางศาลา พยานมันทั้งศาลา ไม่ใช่โคนค่าอยู่คนเดียวใช่ไหม กลางศาลาที่กลางฉันนะ คิดดูสิ คน พระเท่าไร แล้วโคนค่าอยู่ทุกวัน รุ่งเดียวกันนะเห็นอยู่ เพียงแต่ไม่มีใครพูด

เพราะมันมีความคิดอย่างนี้ไง ทุกข์มากเลย กลัวมากเลย กลัวเกิดตายฟรี เกิดมาปฏิบัติเปล่า เกิดมาแล้วไม่ได้อะไร แล้วคนที่ค้าประกันมึงอยู่ที่นี่ อยู่ที่นี่ มันทำตัวเองตลอด ทำใจตัวเองตลอดเลย นี่ คนจะแก้มึงอยู่ที่นี่ๆ อยู่บนกฎนี้ มึงอัดเข้าไปสิ มันก็ใส่ ใส่อย่างเต็มที่เลย

มันคิดมันก็รู้ ถูกมันก็รู้ รู้ เพราะเราเป็นมาหมด โอ้โฮ! วิปัสสนาไปอย่างนี้ละ ปล่อย ผลัวะ! โอ้โฮ! เข้ามาบอกเพื่อนสนิทนะ เฮ้ย! จบแล้ว จนมันเบื่อ มันรำคาญ พูดทุกวัน เป็นมาตลอด

หลวงปู่เจี๊ยะท่านพูด เวลาวิปัสสนูปกิเลสมันเกิด อยากจะเทศน์มาก พอรู้อะไรขึ้นมาเนี่ย แหม! ธรรมะมันแตก โอ้โฮ! จะสอนเขา ฟร่าๆ เลยนะ ไม่ใช่หรอก เป็นมาหมด ตัวเองเป็นมาแล้ว เป็นมานะ ที่นี้เวลาพูดถึงคน โน้นเป็น คนนี้เป็นนะ เพราะอะไร เพราะเราเคยผ่าน เราเคยผ่านไง จะบอกถ้าพูดถึงความผิดเรา ๕ ปีก็ไม่จบนะ เพราะความคิดมันเกิดวันหนึ่งก็ร้อยครั้งก็พันครั้ง แล้วระยะเวลามันก็ปี ความคิดเราเกิดวันหนึ่งก็พันครั้ง สำเร็จเป็นพันๆ หนเลย วันๆ หนึ่งนะ มันถึงผิดมาเยอะมากๆ แล้วพอมันผิดแล้วมันก็ตรวจสอบดี

๑. เป็นอย่างไร

๒. ขึ้นไปหาท่าน

ท่านก็ถีบหางลงมา ตรวจสอบก่อน จนมั่นใจแล้ว คราวนี้ชั่ววูบแน่ๆ เลย ขึ้นไป ถีบหางลงมา โอ้โฮ! หลายทีเลยเว้ย

มันโชคคินะ ความคิดแบบประสาเรา แบบคดี เขาเรียกว่าอะไรนะ คนซึ่งมูมทรัพย์ให้เรา แล้วมันมีอย่างนี้มันมีที่ไหน เราพูดทุกที เวลาเราพูดกับพวกโยม เราภูมิใจตัวเองที่เกิดมาพบครูบาอาจารย์ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ มันก็ยึดว่าเราถูกนั่นแหละ แล้วเราเกิดมาพบ เกิดมาพบครูบาอาจารย์

เรามาอยู่โพธารามใหม่ๆ เขาถามเราว่าแน่ใจได้อย่างไรว่าหลวงตานี้ผู้สิ้นกิเลส

เราบอก อ้าว! ไม่ใช่หลวงตาท่านประกันตัวท่านเองที่ไหนล่ะ หลวงตาท่านคุยกับหลวงปู่ขาว หลวงตาท่านคุยกับหลวงปู่ฝั้น คุยกับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ในกรรมฐานเราตรวจสอบกันเอง แล้วครูบาอาจารย์เราที่สำเร็จ ที่ล่วงไปแล้วเป็นพระธาตุทั้งหมด ไม่ใช่ว่าหลวงตาท่านประกันตัวท่านที่ไหน แต่เจ้าคุณจุมท่านเป็นหลักเป็นชัย ท่านก็เพื่อหมู่คณะ เพื่อความสะอาด เพื่อทำสังคมเราให้สะอาดผุดผ่อง แล้วผลงานของเรานั้นก็มีมาอยู่แล้ว ทำไมเราจะไม่เชื่อ นี่พูดถึงเวลาคุยกับญาติโยมโดยเอาวัตถุมายคุยกันไง

แต่ประสาเรา ถ้าพูดถึงข้างใน ในหัวใจนะ มึงทำผิดอะไร ท่านก็ชี้ให้มึงผิดหมด แล้วมึงจะไม่รู้ได้อย่างไร อย่างพ่อแม่ ลูกลักขโมย พ่อแม่จับได้ทุกวัน ลูกลักขโมยก็ ลูกมันจะรู้ได้อย่างไรว่าพ่อแม่รู้หรือเปล่า สดางค์หายที่ไร พ่อแม่ก็นับ โอ้! หายไปแล้ว ใอันนั้นเอาไปแล้ว ก็คือเวลาผิดใจ เวลาทำผิด ท่านจะตอบ ชับๆ ใอันนี้มันคือเครื่องยืนยัน มันเครื่องยืนยัน

หลวงตาบอกเลย วงในกรรมฐานจะรู้กันก่อนว่าใครสิ้นไม่สิ้น ใพระธาตุมันเรื่องเศษเดนที่หลัง ถ้าใจไม่เป็นพระอรหันต์ กระจกมึงไม่เป็นพระธาตุหรอก เพราะใจเป็นพระอรหันต์ก่อน กระจกถึงเป็นพระธาตุที่หลัง พระธาตุนั้นเป็นเศษเดนแล้ว แต่เขายึดคุณธรรมอันนี้ต่างหาก ไม่มีคุณธรรมเป็นพระธาตุได้ไหม

โยม ๓ : ไม่ได้

หลวงพ่ : แล้วไปติดอะไรกับเศษเดนอันนั้น

โยม ๓ : แต่เดี๋ยวนี้อีก่อยได้ภาวนาเลยนะเจ้าคะ เป็นตั้งแต่สมัยแต่นั่น

หลวงพ่ : เสียคาย คำนี้ พอพูดอย่างนี้ปั๊บ มันคำพูดหลวงปู่ฟื้นใจ หายใจทิ้งเปล่าๆ หายใจเข้าหายใจออกทิ้งเปล่าๆ พุท โธ กับหายใจทิ้งเปล่าๆ นี่คำพูดของคนมีคุณธรรม ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย

โยม ๓ : เมื่อกี้นี้ตะ โคนเรียก เวียนหัว ต้องกราบขอขมาหลวงพ่ด้วย

หลวงพ่ : อืม! ไม่มีปัญหา

โยม ๓ : ขาดสติ

หลวงพ่ : คำพูดของครูบาอาจารย์นะ เวลาท่านเตือนนะ หลวงปู่มัน เวลาเดินไป ถ้าไม่ใช่ปัญญา เอาหัวเดินต่างเท้า เราเดินอยู่นี่นะ เหมือนกับเราเอาหัวเดินแทน คือคนที่ไม่ใช้ความคิดใจ หลวงปู่มันเวลาท่านดำ เอาหัวเดินต่างเท้า คือในมันสมองมีงมันมีแต่ฝ่าเท้า ๒ อัน

หลวงตา เวลาหลวงปู่มันดำ เอาหัวเดินต่างเท้า ชากศพเดินได้ คือคนไม่มีคุณค่าอะไร ทั้งๆ ที่มันมีจิตดวงนี้สำคัญที่สุด ธรรมะมันสัมผัสด้วยหัวใจ เพราะว่าพระไตรปิฎกมันเป็นตำราเฉยๆ มันเป็นหนังสือ หนังสือเล่มหนึ่ง หนังสือเขียนเรื่องอะไรก็ได้ แล้วเราไปอ่านเข้า เราไปซึ่งเข้าต่างหาก แล้วถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา หัวใจจะสัมผัส หนังสือสัมผัสไม่ได้ หนังสือไม่มีชีวิต หนังสือพูดไม่ได้ หนังสือไม่มีความรู้สึก แต่หัวใจของคนมีความรู้สึก ธรรมะสถิตอยู่ที่นี้ แล้วถ้ามันตายไป จิตนี้ไม่มีเว้าวรรคนะ ตายพับ! เกิดเลย เกิดเป็นโอปปาติกะ เกิดเป็นสัมภเวสี เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นอินทร์ เกิดเป็นพรหม พอเกิดใหม่ ได้สถานะใหม่ ลืมเรื่องเก่าแล้ว เพราะมันไม่รู้จักบุญเพนิวาสนุสติญาณ แล้วมันใจได้อย่างไรว่าตายไปแล้วจะนับถือศาสนาอยู่อีก นี่ประมาทอย่างนี้ไง

ตอนนี้เป็นชาวพุทธนะ อยากเกิดพบพระศรีอารยณะ มิ่งดีตัวอะไรถึงไปเกิดพบพระศรีอารย มิ่งได้เกี่ยวอะไรกับพระศรีอารยไว้ เพราะอ่านตำราไป โอ้! เกิดยุคพระศรีอารยจะเป็นอย่างนั้นๆ ก็ว่าอยากไปยุคพระศรีอารย...ฝัน ฝัน ฝัน แล้วมันทำอะไรไว้กับพระศรีอารยบ้าง

มันต้องอธิษฐาน มันต้องตั้งเป้า ใ้ันี่ก็จะเกิดพบพระศรีอารย์ แล้วก็นอนแผ่ แล้วพระศรีอารย์จะมาอุ้มมึง ประมาทไป นี่ชีวิต ถ้าคนได้สดินะ ได้กิดนะ โอ้โฮ! ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกไม่ทิ้งเปล่าๆ ไม่ทิ้งเปล่าๆ แล้วมันมีโอกาสแก้ไขไง หหมดโอกาสต่อเมื่อคืนกลบหน้า แล้วถ้าจิดมันไปแล้ว เกิดเป็นเทวดา ในธรรมบทที่ว่า ที่ธรรมศาลา พระอินทร์มีภรรยาอยู่ ๔ คน ๓ คนช่วยสร้างด้วย ภรรยาคนหนึ่งบอกว่าสามีสร้างก็ต้องเป็นของเราด้วย

เวลาไปเกิด พระอินทร์ไปเกิดเป็นพระอินทร์ โอ้โฮ! มา ๓ คน อีกคนไปไหน โน่น นกกระยาง กินอยู่โน่น ไปด้วยกันได้ไหม ต้องไปเทศน์เลย “ทำไมมาทำตัวอย่างนี้ละ ทำไมไม่คิดละ” ก็เลยทิ้งจากนั้น ตาย พอตายแล้วขึ้นไปเกิดด้วยกัน นี่สายบุญสายกรรม ความผูกพันหนึ่ง ความคิดถ้ามีความผูกพันนะ มีความเปิดใจ เวลาพูดมันฟังแล้วมันสะอึกใจ แต่ถ้าไม่มีนะ อย่างที่หลวงตาเทศน์ แม้แต่พระพุทธเจ้าเดินมา เขาหาบอาหารมานะ นี่ลูกศิษย์พระกัสสปะ ต้องรอพระกัสสปะมาเดี๋ยวหาบกลับมากินเอง หลวงตาท่านพูดบ่อย เราเชื่อเรื่องนี้มากเลย เพราะอะไรรู้ไหม เพราะพูดดีหรือพูดไม่ดีขนาดไหนนะ ถ้าไม่มีความสัมพันธ์กันมานะ ฟังแล้วมันไม่ลงใจ แต่ถ้ามีความสัมพันธ์กันมานะ พูดอะไรมันก็ซึ่งใจ ฉะนั้น อย่าอวดว่าพูดแล้วใครจะฟัง ไม่มีหรอก

คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ โลกนี้เป็นอย่างนี้มาดั้งเดิม พระพุทธเจ้าบอกเลยนะ สอนไว้ในพระไตรปิฎก เราเอาข้อนี้มาเตือนใจตลอด เพราะมาอยู่โพธาราม คนค่ามาก แล้วเวลาบอกเลย พระพุทธเจ้านะ “ในโลกลนี้ถ้าคนจะโดนโลกธรรม ๘ ไม่มีใครหนักเท่าพระพุทธเจ้า” พระพุทธเจ้า คนเขาจ้างค่า ในสมัยพุทธกาลเลย เพราะพวกอิจฉาจารย์ พวกลัทธิต่างๆ พระพุทธเจ้าโดนทุกอย่างเลย ฉะนั้น เวลาจะไปไหน ใครจะค่า โทษนะ นี่เรื่องจริง ไม่ได้พูดเล่น ไปไหน ใครจะเอาขี้ป่า ใครจะค่า ใครจะทำอะไร เคย ตั้งแต่มาอยู่โพธารามใหม่ๆ โดนทุกอย่างเลย มันก็ผ่านมาได้

พวกนี้จะกลับเาะ ไป ถ้าไม่หยุดมันก็ไม่อยากไปเาะ